

יום הנכבה: כיצד ממשלת ישראל ממשיכה לנשל, למרות "הקפאת" תכנית פראוור

נאדיה בן-יוסף

הציבור הערבי-פלסטיני בישראל כמעט ולא הצליח להסתיר את שמחתו לנוכח הידיעה כי השר בני בגין המליץ, וראש הממשלה קיבל את המלצתו, לעצור את הליך החקיקה של תכנית פראוור-בגין. למרות שאף אחד לא באמת חשב שהקפאת החקיקה תשנה מהותית את מדיניות העקירה והגירוש שישראל נוקטת ביחס לקהילות הערביות-בדואיות בנגב, עצם הפסקתו של התהליך ההרסני נתפס כהישג פוליטי יוצא דופן. החלטת הממשלה, מבחינתם של הפעילים הערבים-פלסטינים, באה בעקבות המאבק שהובילה הקהילה הבדואית, עבודת סנגור יצירתית והתערבות אפקטיבית מצד גורמים בינלאומיים. הפעילות המתואמת הצליחה להציב את הזכויות של התושבים הערבים-בדואים בנגב על סדר היום המקומי והבינלאומי, וליצור את הקשר עם המאבק הפלסטיני בכלל.

למרות זאת, לא הופתענו כאשר בתוך שבועות ספורים הממשלה שינתה שוב את דעתה, והתחייבה להמשיך ביישומה של התכנית, וזאת באמצעות משרד החקלאות ובאחריותו של השר יאיר שמיר. בחודש ינואר 2014, שמיר אמר כי דרוש לו חודש על מנת לבחון את תכנית פראוור-בגין ואופן יישומה. מאז, תהליך החקיקה הוקפא, אבל הריסות בתים בכפרים ערבים-בדואים נמשכו על בסיס יומיומי, והמדינה המשיכה ביישומן של תכניות ופרויקטים שמתוכננים על אדמות של כפרים בדואים.

על מנת להבין חומרת המצב בנגב מבחינתם של התושבים הערבים-בדואים, למרות שתכנית פראוור נמצאת בהקפאה, חשוב להבין שהתכנית והחקיקה היו בסך הכול אמצעי בידי הממשלה לקדם מדיניות שמבקשת לעקור את הקהילות הבדואיות ממקומן. תכנית פראוור סייעה ביישומה של פעילות ישראלית עקבית מאז הנכבה בשנת 1948. על מנת להוציא זאת לפועל, תכנית פראוור פעלה בצורות "חדשניות" מבחינת הפרות זכויות אדם, כמו השעיית הזכות לביקורת שיפוטית נגד צווים להריסות בתים, וכפיית תהליכים סבוכים, אשר בסופם המהיר הקהילות הבדואיות ינושלו מאדמת אבותיהם.

אולם המסגרת החוקית, החדשה והמסוכנת שהופעלה במסגרת יישום תכנית פראוור איננה רק בהקשר של מדיניות הממשלה בנגב, אלא הניסיון של ישראל לעטוף את פעולותיה ומדיניותה הגזענית, אשר מוכרת היטב, במסך חוקי כביכול. מסתבר, שגם ללא המסך השקרי הזה, מערכת ההריסות והעקירה, הגירוש וריכוז האוכלוסין, יכולה להמשיך. גם אם הצלחנו להסיר את מסך החוקיות השקרי, אי אפשר לטעון שהצלחנו לעצור את המערכת מלפעול נגד התושבים הערבים-בדואים.

כיום, מדיניותה המפלה של הממשלה בנגב באה לידי ביטוי באופן המובהק ביותר במסגרת תכנית המתאר האיזורית "מטרופולין באר שבע", שאושרה ע"י הממשלה בשנת 2012, חרף התנגדות יוצאת דופן מצד הקהילה הבדואית בנגב. התכנית תוציא אל הפועל את תכניות הממשלה "לפיתוח" מטרופולין באר שבע, ומשרטטת באופן קונקרטי את פינויים והריסתם של רוב הכפרים הלא מוכרים, 35 במספר.

לדוגמא, בהתאם לתכנית המתאר, גבעות הכפר הבדואי אל-עראקיב, יבותרו לתעלות עמוקות, וזאת על מנת לשתול מאות עצים ב"יער השגירים" של קק"ל. תכנית המתאר נתנה אור ירוק לבנייתה של "קריית המודיעין" על אדמות הכפרים עוגיאן ואל-מוכימן, ומשרטטת את הרחבתו של כביש 6, "חוצה ישראל", אשר עלול בקרוב מאד להביא להריסתם וביתורם של הכפרים אל-מסעדיה, אל-קריין, חירבת אל-ווטן, ביר אל-חמאם, חשם זנה, וואדי אל-נעם, ו-וואדי אל משאש. הממשלה כבר אישרה את התכניות להקים התנחלות יהודית בשם "חירין" על אדמות הכפר אום אל-חירן; ועל אדמות הכפר השכן יתיר, להרחיב את היער יתיר.

תכנית המתאר קובעת מסגרת ביצועית להשלמת המדיניות הננקטת מזה יותר משישה עשורים, מדיניות שאורבת לאדמות הנגב ותושביו, אשר בקידומה והוצאתה אל הפועל לקחו חלק כל ממשלות ישראל: השתלטות יהודית על מקסימום קרקעות, וריכוז הערבים במינימום שטח. מגמה ישראלית זו פועלת למחיקת הפנים הפלסטיניות-בדואיות של הנגב, והחלפתן בפנים יהודיות, דרך פרקטיקות של ייחוד הנגב. כך, למרות "הקפאתה" של תכנית פראוור, עולה בידן של הרשויות להמשיך במדיניות זו.

על כן, ביום הנכבה אנו חוזרים וקוראים לביטול כל התכניות הגזעניות והבלתי צודקות המיושמות בכוח נגד הבדואים בנגב, וכן קוראים לקבלת התכנית האלטרנטיבית שהציעה המועצה האזורית לכפרים בלתי מוכרים בנגב. הצעה זו מכירה באופן מלא בכל הכפרים הבלתי מוכרים, מכירה בתביעות הבעלות של הבדואים על אדמותיהם, ובזכות ההיסטורית של הפלסטינים- הבדואים על אדמתם. על הממשלה להפסיק מיידית את הריסות הבתים, ולפעול לשוויון זכויות ואספקת שירותים בסיסיים לכפרים הבדואים. למרות שאנו מברכים בכל צעד שירחיק אותנו מאש המדיניות הגזענית, כמו הקפאת תכנית פראוור, המטרה הבסיסית והראשית הינה הפסקת מוחלטת של המדיניות והפרקטיקות שמנשלות את הפלסטינים בנגב, וגוזלות מהם את זכותם הבסיסית לשוויון, כבוד וחירות מזה 66 שנים.